

Kirsti Muinosen Linnunradan pysäikissä (2008) voi nähdä muun muassa eläinhahmoja. Taiteilijan työ on Metsokankaan monitoimitalon prosenttitaideteos.

Kuinka maalaus päättyi paloina kattoon

”Tien päällä”-kiertue perehtyi Oulun prosenttitaitteeseen. Eikä suotta: Oulu on ensimmäinen prosenttiperiaatteen käyttöön ottanut kaupunki Suomessa.

RIITTA TAULAVUORI

Monitoimitalon paikalla oli vasta monttu, kun minulta tilattiin katto-maalaus 1800 neliömetrille sisä- ja ulkokattoa. Kerrottiin, että avuksi olisi saatavissa hyvät nostimet, mutta kouluaikoina ei saisi kuitenkaan maalata, oululainen taide-maalari **Kirsti Muinonen** muistelee Metsokankaan monitoimitalon tekemänsä *Linnunradan pysäikki*-teoksen alkuvaiheita.

Muinonen päätyi maalaamaan teoksensa mdf ja alumiinilevyille, jotka kiinnitettiin kattoon. Teos koostuu yli 500 irtallsesta elementistä, ja sen suunnitteluun ja tekemiseen kului taiteilijalta kaikkiaan kolmen vuotta. Teos valmistui vuonna 2008.

Taiteilijalle itselleen Linnunradan pysäikki oli ensimmäinen prosenttitaideteos. Hän voisi ajatella tekevänsä muitakin prosenttitaideteoksia.

– Mutta ehkei ihan noin isostästä Teoksen toteutus tarkoitti varsinaisen tekemisen ohella myös odottelua, neuvottelua hankkeen eri osapuolten kesken sekä teoksen asennuksen valvontaa – ja joitakin kommelluksia.

Alihankintafirma oli esimerkiksi leikannut teoksen osat pellikuviksi eli toisin kuin oli tarkoitus. Tämä selvisi vasta silloin valheessa, kun asentajat olkoivat kiinnittänyt taiteilijan maalaamia paloja kattoon.

Maanantaina iltapäivällä Kirsti Muinosen teoksen äärelle kokoon-tui bussilastillinen Oulun kaupungin viranhaltijoita sekä Helsingistä tulleita asiantuntijoita.

Kyse oli *Prosentti taiteelle*-hankkeen *Tien päällä*-bussikiertueesta,

Bussikiertueella viranhaltijoille ja asiantuntijoille esiteltiin toistakymmentä 2000-luvulla valmistunutta prosenttitaideteosta.

Prosenttitaide-periaate

Noin prosentti (yleensä 0,5–2%) rakentamiskustannuksista käytetään taiteeseen. On noudatettu erityisesti julkisessa rakentamisessa, voidaan soveltaa myös yksityiseen, korjaus- ja infrastruktuurirakentamiseen.

Prosenttiosuudella katetaan taiteen suunnittelu ja hankinta, toteutukseen välittömästi liittyvät kustannukset sekä suunnitteluun ja toteutukseen kuuluvat palkkiot.

Wykyään periaatetta toteuttaa Suomessa järjestelmällisesti noin kymmenen kuntaa tai kaupunkia sekä joukko yksityisiä rakentajia.

Viime vuosina ovat yleistyneet taideohjelmat osana aluesuunnittelua ja prosenttiperiaatteen sitominen osaksi ohjelmien mukaisia tontinluovutusehtoja ja maankäyttö-sopimuksia.

Malli on kansainvälinen, käytetään muun muassa Ruotsissa ja New Yorkissa.

PERIAATE OULUSSA

Oulun kaupunginvaltuusto hyväksyi ensimmäisen kerran suosituk-sen vuonna

1964.

Ensimmäinen prosenttitaideteos oli kuvanveistäjä Kauko Räsänen kuparireliefi *Apelus* Nuottasaaren kansakouluun 1967.

1990-luvun lamavuosina periaate jäi muutamia rakennuskohteita lukuun ottamatta lähes unohduksiin.

2000-luvulla periaatteen noudattamiselle tuli malli, jossa prosenttitaidetyöryhmään kuuluivat Oulun tilakeskuksen, museo- ja tiedekeskus Luupin, Oulun taidemuseon ja

käyttäjien edustajat sekä kohteen arkkitehti ja rakennuttaja. **Taidemuseolle** kuuluvat hankintojen tilaukset, sopimukset ja vastuun rahoituksen riittävydestä. Lopullisen ratkaisun kuvataidehankinnasta tekee kaupunginvaltuusto.

Oulun seuraavat kohteet ovat Hiukkavaaran monitoimitalon sekä Talvikankaan koulun kuvataidehankinnat. Talvikankaalla taiteilijana on kiinnittänyt sisustus-arkkitehti Samuli Naamanka.

TIEN PÄÄLLÄ-KIERTUE

Kiertue esittelee rakennetun ympäristön kehittäjille julkisen taiteen parhaita esimerkkejä ja taidehankinnan malleja eri puolilla Suomea. Kiertueen kaupungit ovat Kouvo-la, Kuopio, Tampere, Helsinki, Oulu, Jyväskylä ja Hämeenlinna.

Tapahtumat järjestää opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama Prosentti taiteelle -hanke, jossa ovat Arkkitehtuurin tiedotuskeskus, Teollisuustaitteen Liitto Ornamo, Suomen Taiteilijaseura sekä Ympäristötaitteen säätiö.

Kaakkurin torin katseenvangitsijana on **Mirna Kangasmaan Lace Square** (2009).

jonka Oulun-ohjelmassa oli esitellä alun toistakymmentä 2000-luvulla valmistunutta prosenttitaideteosta.

–2000-luvulla on Oulun kaupunkiin hankittu prosenttiperusteisia julkisia teoksia tai teoskonnaisuuksia 70 kuvataiteilijalta, kertoo Oulun taidemuseon amanuensis **Tarja Kekäläinen**.

Uusin prosenttitaitteos on **Raimo Törhösen** viime vuonna valmistunut seinämaalauksena *Ajokoiravärioppi* Kontinkankaan hyvinvointikeskuksessa.

Bussiajelu jatkui Metsokankaalta Kaakkurin keskukseseen, Kastellin monitoimitaloon, Kontinkankaan hyvinvointikeskukseseen, Oulun kaupunginsairaalaan ja Ympäristöaloon.

Keväällä alkanut ja nyt syksyllä jatkuva valtakunnallinen bussikiertue esittelee rakennetun ympäristön kehittäjille julkisen taiteen parhaita esimerkkejä ja taidehankinnan malleja eri puolilla Suomea, kertoo Arkkitehtuurin tiedotuskeskuksen toiminnanjohtaja **Tiina Valpola**.

– Kiertueen seitsemän kaupunkia valittiin siten, että ne olisivat eri puolilla maata ja tarjoaisivat riittävästi hyviä esimerkkejä, jotka kiinnostaisivat myös alueen toimijoita eli päättäjiä, virkamiehiä ja rakennusalan ammattilaisia.

Oulua Valpola pitää mielenkiintoisena esimerkkinä siksi, koska se otti prosenttiperiaatteen käyttöön ensimmäisenä suomalaiskaupunkina vuonna 1964.

– Oulussa on runsaasti toteutuneita ja onnistuneita esimerkkejä. Oulu käyttää esimerkiksi periaatetta myös korjausrakentamisessa, mistä muutenkin voivat ottaa mallia. Kierros auttaa hänen mukaansa myös paikallisia toimijoita verkottumaan ja löytämään uusia lähestymistapoja rakennetun ympäristön taidehankkeisiin.

Oulussa Valpola pysähtyy hetkeksi silmällemään Kaakkurin yhtenäisperuskoulun pihaan. Siellä hänen mukaansa näkyy se, miten arkkitehtuuri ja taide tekevät hyvää yhteistyötä ja luovat yhdessä viihtyisää ympäristöä.

– Joskus näkee sellaistaakin, että huonoa jälkeä yritetään laastaroida taiteella. Se ei ole prosenttiperiaatteen mukaista. x